

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، حرفت

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

طرح درس

نام درس: علوم تشریح سر و گردن	تعداد واحد (نظری - عملی): ۱/۲ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی
نیمسال تحصیلی ارائه درس: نیمسال اول ۱۴۰۲-۱۴۰۳	مدرس: دکتر فاطمه سیدی
رشته تخصصی مدرس: علوم تشریحی	آخرین مدرک تحصیلی مدرس: دکتری تخصصی
مقطع و رشته تحصیلی دانشجویان: دکتری حرفه ای پزشکی	تعداد دانشجو: ۶۱ نفر
نام دانشکده: پزشکی	گروه آموزشی: علوم تشریح
شرح درس: دانشجو باید بتواند آناتومی سر و گردن را بداند و کاربرد آناتومی را در تشخیص بیماریها و مشکلات مربوط به این نواحی ذکر نماید	

جلسه: اول

عنوان: مقدمه جمجمه، استخوانهای فرونتال و اتموئید

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- استخوانهای تشکیل دهنده اسکال را نام ببرد
- بخش های مختلف کرانیوم را نام ببرد
- سطوح مختلف صدف استخوان فرونتال را نام برده و عناصر موجود در هر یک را جداگانه شرح دهد.
- سطوح مختلف اربیتال پلیت استخوان فرونتال را نام برده و عناصر موجود در هر یک را جداگانه شرح دهد.
- بخش های مختلف استخوان اتموئید را نام برده و هر یک را به طور جداگانه شرح دهد.
- کونکها و مناهای بینی را شرح دهد.
- انواع سینوسهای هوایی بینی و نحوه تخلیه هر یک را توضیح دهد.
- منطقه **osteomeatal complex** و نحوه کاربرد آن در پزشکی را بیان نماید.

روانی-حرکتی:

- استخوان های موجود در اسکال را نامگذاری کرده و بخش های مختلف استخوان فرونتال و اتموئید را از روی مولاژ و اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیوپروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: دوم

عنوان: استخوانهای اسفنوئید، اکسیپیتال

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- سطوح مختلف جسم استخوان اسفنوئید را نام برده و عناصر موجود در آن شرح دهد.
- سطوح مختلف بال بزرگ استخوان اسفنوئید را نام برده و سوراخ های موجود در آن و عناصر عبوری از هر یک از این سوراخ ها را ذکر نماید .
- سطوح مختلف بال کوچک استخوان اسفنوئید را نام برده و عناصر موجود در آن را شرح دهد.
- زوائد پتریگوئید داخلی و خارجی استخوان اسفنوئید را توضیح دهد.
- صدف، توده های طرفی و بخش قاعده ای استخوان اکسیپیتال را نام برده و عناصر موجود در هر یک را به طور جداگانه شرح دهد.

روانی-حرکتی:

- بخش های مختلف استخوان اسفنوئید و اکسی پیتال را از روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیوپروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: سوم

عنوان: استخوان‌های اتموئید و پری‌تال

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- سطوح مختلف صدف استخوان تمپورال را نام برده و عناصر موجود در آن شرح دهد.
- طرز تشکیل حفره مندیبولار را شرح دهد.
- سطوح مختلف بخش پتروز و ماستوئیدی استخوان تمپورال را نام برده و هر یک را جداگانه شرح دهد.
- قسمت‌های مختلف بخش تیمپانیک استخوان تمپورال را نام برده و عناصر موجود در آن را شرح دهد.
- سطوح بیرونی و درونی استخوان پری‌تال را توضیح دهد.
- کناره‌ها و زوایای استخوان پری‌تال را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- نحوه تشکیل فونتانل‌های قدامی و خلفی و نفاط پتریون و استریون را توضیح دهد.

روانی-حرکتی:

- بخش‌های مختلف استخوان تمپورال و پری‌تال را از روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ‌تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: چهارم

عنوان: استخوانهای صورت

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- استخوانهای تشکیل دهنده صورت را نام ببرد.
- جسم استخوان ماگزیلا را شرح داده و نحوه قرار گیری و تخلیه سینوس ماگزیلاری را شرح دهد
- سطوح و زوائد مختلف استخوان ماگزیلا را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- حفراتی از صورت و کاسه سر که استخوان ماگزیلا در تشکیل آنها شرکت می کنند را نام ببرد.
- سطوح و زوائد مختلف استخوان گونه را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- سطوح و زوایای مختلف استخوان بینی را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- سطوح و کناره های استخوان اشکی را نام برده و هر یک را توضیح دهد
- نحوه تشکیل ناودان اشکی را شرح دهد.
- صفحات عمودی و افقی استخوان پالاتین را شرح دهد.
- زوائد استخوان پالاتین را نام برده و نحوه تشکیل سوراخ اسفنوپالاتین را توضیح دهد.
- سطوح و زوائد استخوان شاخک تحتانی بینی را شرح داده و نحوه تشکیل مجرای نازولاکریمال را توضیح دهد.
- روانی-حرکتی:
- بخش های مختلف استخوان های ماگزیلا، گونه، بینی، اشکی، پالاتین و شاخک تحتانی بینی را از روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: پنجم

عنوان: استخوانهای صورت- نماهای مجمله

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- کنارها و سطوح استخوان وومر را نام برده و نحوه قرارگیری آن را در تشکیل تیغه میانی بینی شرح دهد.
- سطوح و کناره های جسم مندیبل را شرح دهد.
- سطوح کناره ها و زوائد راموس مندیبل را توضیح دهد.
- نمای تحتانی مجمله، زوائد، سوراخها و عناصر خروجی از هر یک را توضیح دهد.
- حفرات کرانیال قدامی، میانی و خلفی مجمله را توضیح داده و استخوان های تشکیل دهند، مجاری و عناصر عبوری هر یک را توضیح دهد.
- زوائد، سوراخها و عناصر خروجی نماهای قدامی و طرفی مجمله را توضیح دهد.
- نماهایی درون سری و برون سری سقف کاسه سر را توضیح دهد.
- روانی-حرکتی:
- بخش های مختلف استخوان های وومر و مندیبل را از روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.
- استخوان های تشکیل دهند، مجاری و عناصر عبوری هر یک از نماهای مجمله را از روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک توضیح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: ششم

عنوان: اسکلت گردن ، مثلث های گردن و محتویات آنها

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- محدوده گردن را شرح دهد.
- خصوصیات مشترک مهره های گردن را نام ببرد
- مهره اول و دوم را توضیح دهد.
- مهره هفتم گردن را توضیح داده و نحوه شناسایی مهره برجسته را توضیح دهد.
- دنده گردنی و نحوه شناسایی و درمان آن را توضیح دهد.
- تقسیم بندی نواحی مختلف گردن را شرح دهد.
- اتصالات، عصب دهی و عملکرد عضله استرنوکلوئید و ماستوئید را توضیح داده و مشکلاتی که به دنبال فلج این عضله ایجاد می شود را شرح دهد.
- اضلاع و محتویات مثلثهای ساب مندیبولار، ساب منتال، کاروتید و موسکولار را ذکر نماید
- اضلاع و محتویات مثلثهای اکسیپیتال و اوموکلایکولار را ذکر نماید.

روانی-حرکتی:

- مهره های مختلف گردن را روی از روی مولاژ، مهره طبیعی و میز تشریح الکترونیک شرح دهد.
- مثلث های گردنی و محتویات آنها را از روی مولاژ و میز تشریح الکترونیک توضیح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: هفتم

عنوان: فاسیا ها و عضلات گردن

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- انواع فاسیاهای گردن را توضیح دهد.
- نحوه اتصال فاسیای سطحی را توضیح دهد.
- نحوه اتصال، عصب دهی و عملکرد عضله پلاتیسم را شرح دهد.
- نحوه اتصال فاسیای اینوستینگ و محتویات آن را توضیح دهد.
- بخش های مختلف لایه عمقی فاسیای عمقی (فاسیای پرپورتبرال، پره تراکتال و غلاف کاروتید) را شرح دهد.
- انواع فضاها را گردن را توضیح داده و نحوه انتشار عفونت در هر یک از این فضاها را ذکر نماید.
- اتصالات، عصب دهی و عملکرد عضلات واقع در مثلث های قدامی و طرفی گردن را توضیح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: هشتم

عنوان: عروق گردن

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- دلیل تقسیم بندی شریان ساب کلاوین را ذکر کرده و عروق جدا شده از هر قسمت را ذکر نماید.
- مسیر حرکت و نحوه خونرسانی هر یک از شریاهای مهره ای ، تیروسرویکال و کاستوسرویکال را ذکر نماید
- نحوه و محل تقسیم شریان کاروتید مشترک را توضیح دهد.
- نحوه قرارگیری و عصب دهی سینوس و جسم کاروتید را ذکر نماید.
- مسیر حرکت و مجاورت های شریان کاروتید داخلی و خارجی را ذکر نماید.
- شاخه های مختلف شریان کاروتید خارجی در ناحیه گردن را نام برده و مسیر حرکت و نحوه خونرسانی هر یک را توضیح دهد.
- نحوه تشکیل ورید اینترنال ژگولار و شاخه های دریافتی آن را توضیح دهد.
- نحوه تشکیل وریدهای اکسترنال ژگولار، انتریور ژگولار و پوستریور اکسترنال ژگولار را توضیح داده و شاخه های دریافتی هر یک را بیان کند.
- تخلیه لنفاوی گردن را توضیح دهد.

روانی- حرکتی:

- عروق اصلی گردن و شاخه های مختلف آنها را از روی مولاژ، جسد و میز تشریح الکترونیک توضیح دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیوپروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: نهم

عنوان: اعصاب گردن

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- اعصاب گردنی را نام ببرد
- نحوه و جایگاه تشکیل شبکه عصبی گردن را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را توضیح دهد.
- عصب فرنیک را توضیح داده و دلیل درک درد شانه در زمان سکنه قلبی را توضیح دهد.
- مسیر خروج عصب زوج ۷ از مغز تا صورت را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را نام برده و نحوه عصب دهی هر یک را توضیح دهد.
- مسیر خروج عصب زوج ۹ از مغز تا حلق را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را نام برده و نحوه عصب دهی هر یک را توضیح دهد.
- مسیر خروج عصب زوج ۱۰ از مغز تا شکم را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را نام برده و نحوه عصب دهی هر یک را توضیح دهد.
- مسیر خروج عصب زوج ۱۱ از مغز تا گردن را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را نام برده و نحوه عصب دهی هر یک را توضیح دهد.
- مسیر خروج عصب زوج ۱۲ از مغز تا زبان را توضیح داده و شاخه های مختلف آن را نام برده و نحوه عصب دهی هر یک را توضیح دهد.

- روانی-حرکتی:
- شبکه عصبی گردن را از روی مولاژ، جسد و میز تشریح الکترونیک نشان دهد.
- مسیر حرکت و نحوه عصب دهی، اعصاب ۷، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ را از روی مولاژ، جسد و میز تشریح الکترونیک نشان دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیوپروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: دهم

عنوان: عضلات صورت و غده پاروتید

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- حدود آناتومیکی صورت را تعریف کند.
- تقسیم بندی عضلات صورت را بیان کند
- عضلات اطراف چشم را نام برده، اتصالات ، عصب دهی و عملکرد هر یک را ذکر نماید.
- عضلات اطراف بینی را نام برده، اتصالات ، عصب دهی و عملکرد هر یک را ذکر نماید.
- عضلات اطراف دهان را نام برده، اتصالات ، عصب دهی و عملکرد هر یک را ذکر نماید.
- آناتومی غده پاروتید را گفته و مجاورت های آن را ذکر نماید.
- محتویات غده پاروتید را از سطح به عمق نام برده و هر یک را توضیح دهد.

روانی-حرکتی:

- عضلات مختلف صورت را روی مولاژ نشان دهد.
- غده پاروتید و مجاورت های آن را روی مولاژ، جسد و میز تشریح الکترونیک توضیح دهد

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیوپروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: یازدهم

عنوان: محتویات حفرات تمپورال و اینفرا تمپورال

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- حدود آناتومیکی حفره تمپورال را بیان کند.
- محتویات حفره تمپورال را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- عضلات عمقی صورت را نام برده، اتصالات، عصب دهی و عملکرد هر یک را ذکر نماید.
- حدود آناتومیکی حفره اینفرا تمپورال را بیان کند.
- محتویات حفره اینفرا تمپورال را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- مفصل تمپورومندیبولار را توضیح داده و لیگامانهای حمایت کننده آن را نام ببرد
- عملکرد مفصل تمپورومندیبولار را بیان کند و هر یک از عضلات دخیل در عملکرد را ذکر نماید

روانی-حرکتی:

- محدوده آناتومیکی و محتویات حفرات تمپورال و اینفرا تمپورال را روی مولاژ، اسکال طبیعی و میز تشریح الکترونیک نشان دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: دوازدهم

عنوان: حفره پتریگوپالاتین، عروق و اعصاب صورت و اسکالپ

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- حدود آناتومیکی حفره پتریگوپالاتین را شرح دهد.
- مسیر ارتباطی حفره پتریگوپالاتین با سایر حفرات سر و صورت ذکر نماید.
- محتویات حفره تمپورال را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- نحوه شکل گانگلیون پتریگوپالاتین و اعصاب ورودی و خروجی آن را توضیح دهد.
- شاخه های مختلف شریانی که خونرسانی صورت را برعهده دارند را نام برده و توضیح دهد.
- تخلیه وریدی صورت را توضیح دهد.
- لایه های مخلف تشکیل دهنده اسکالپ را نامبرده و هر یک را توضیح دهد..
- خونرسای و عصب دهی اسکالپ را ذکر نماید.
- تخلیه لنفاوی اسکالپ را توضیح دهد.

روانی-حرکتی:

- محدوده آناتومیکی و محتویات حفره پتریگوپالاتین را روی مولاژ، اسکال طبیعی، جسد و میز تشریح الکترونیک نشان دهد.
- نحوه خونرسانی و عصب دهی صورت و اسکالپ را روی مولاژ، جسد و میز تشریح الکترونیک نشان دهد.

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:

ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

جلسه: سیزدهم

عنوان: جنین شناسی سر و گردن

اهداف رفتاری (انتظارات از دانشجو) دانشجو باید بتواند:

شناختی:

- منشاء مزانشیم ناحیه سر و صورت را در دوره جنینی ذکر نماید.
- انواع کمان های حلقی را نام برده و اجزاء عصبی، اسکلتی و عضلانی هریک را ذکر نماید.
- انواع بن بست حلقی را نام برده و عناصر تشکیل دهنده هریک را توضیح دهد.
- نحوه تکامل شکاف های حلقی را توضیح دهد.
- دلیل ایجاد بافت تیموس و پاراتیروئید نابجا ا ذکر نماید.
- دلیل ایجاد فیستول های برانشیال را ذکر نماید.
- علائم و نشانه ای سندروم های تریچرکالینز، توالی روبین، دی جرج و گلدنهار را ذکر نماید.
- تکامل زبان را توضیح دهد.
- تکامل صورت و نحوه پیدایش بینی و لب بالا و پایین را توضیح دهد.
- نحوه تکامل کام اولیه و ثانویه را توضیح دهد.
- انواع لب شکری و کام شکری را بیان کرده و دلیل پیدایش هریک را بنوسد.
- نحوه تکامل دندان های شیری و دائمی را توضیح دهد.
- نحوه تکامل سینوس های بینی را توضیح دهد.

▪ روانی-حرکتی:

▪

روش تدریس:

سخنرانی، پرسش و پاسخ و نمایش مولاژ

وسایل کمک آموزشی:
ویدیو پروژکتور، لپ تاپ، تخته وایت برد و مولاژ

شیوه ارزشیابی

نوع ارزشیابی	فعالیت	سهم نمره از ۱۰۰ درصد
	پاسخ به سوالات کلاسی	۵
	رعایت اخلاق حرفه ای	۵
	آزمون میان ترم	۴۵
تراکمی	آزمون پایان ترم	۴۵

آزمون (الکترونیک) به صورت سوالات چند گزینه ای، سوالات پاسخ کوتاه، معرفی کیس و سوالات پاسخ کوتاه در مورد آن

منابع درس

آناتومی سر و گردن | گری برای دانشجویان |
آناتومی سر و گردن | اسنل |
آناتومی استخوان شناسی | فریدون نگهدار |
جنین شناسی پزشکی | لانگمن |